

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Herausgeber: Societad Retorumantscha
Band: 23 (1909)

Artikel: Chanzuns umoristicas e Poesias d'occasiun
Autor: Bezzola, E.
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-187525>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

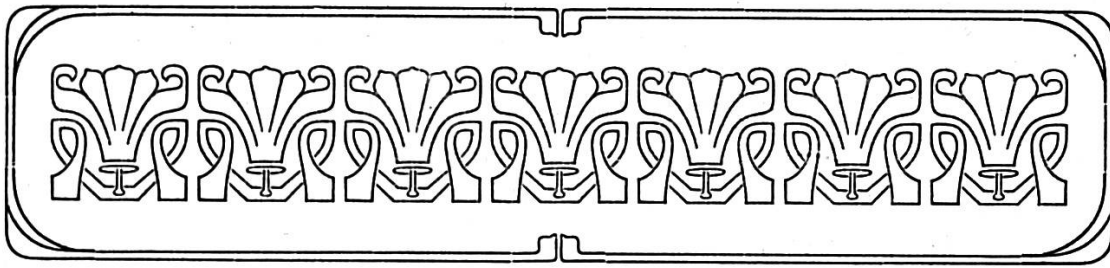
L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 08.02.2025

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Chanzuns umoristicas

e

Poesias d'ocasiun

dad

===== ED. BEZZOLA. =====

I. Chanzuns umoristicas.

(Pled da Zernez.)

La chanzun dal „Sanet Nielaus“.

Immez iviern jou gir pel muond,
Jou vegn sur munts e vals,
Ils buns uffants quels ami zuond,
Ma na ils noschs e'ls mals.
Jou vegn cun pass da Goliat
Ünguott' nu'm tegna sü;
Sun in comün sco in cittad
∴ Il „Sanet Nielaus“ bainvgnü. ∴

Bain blers regals jou n'he portà
Per quels chi fan da scort;
Chi per cumond però nu fa,
A quell spett' otra sort;
Ün sach per quels n'he tut cu' mai,
Ün „sach“ pels metter l'aint:
Per quels uffants, uoss' pür taglai,
∴ Nun spargn üngün turmaint. ∴

Dimena chi chi es brav e bun
Temma nun ha d'avair;
Ûn bel regal jou uoss' al dun
E scort dess el s'mantgnair.
Ma dals *malscorts*, sco n'he senti,
Chi sun eir tanter vus,
Chi da's müdar nu' disch da schi
:|: *Mett' aint nel sach sgrischus.* :|:

Mel.: Ich schiess das Wild im tiefen Forst. (Cun pitschna variaziun.)

Zernes, December 1900.

Il cuschinunz.

Cur stun dasper ma platta
E fetsch ün öv in painch,
M'impaiSSI a ma matta,
Ma chera mê nu smainch;
E scha's poss dar ün bun cussagl,
Cussagls dun saimper buns,
Schamai ch'avais d'avair ün puob,
Lascha'l gnir cuschinunz.
Trala — la — lalala

Meis reginam la chadafö
E mi' armada ais:
Padellas e paluottas,
Curtels e fiers anglais.
Cun chazs ed eir cun chazs forats
E culs n'he bler da far,
E lastras, planas, vierchels, plats
In guerr' am ston güdar.
Tralala — la — la

E na be strüzlas e chapuns
E vaisclas seja far,
Eir schoppas, mösas, maccaruns,
Que tuot sè preparar,

E sauces, cremas e puddings
Ch'ognün chatt' excellents?
Beefsteaks, cotlettas e rostins,
Insomma trats stupents.
Tralala — la — la

Che 'lais avoir pü bel mastèr
Co quel da cuschinar! —
E scha nun eschat cots a dür,
Radschun am stovais dar:
Che! meidi e che advocat! —
Magister? — o chantunz!
Schamai ch'avais d'avair ün mat,
Lascha'l gnir cuschinunz!
Tralala — la — la

Mel.: Wenn ich bei meinem Amboss steh.

Zernes, Schner 1901.

La chanzun dals bels utschels.

Suvenz s'as vezza ün chi's craja
D'esser sgür sa'l Segner che!
Ma sch'ün guarda bain daspera,
Schi es que be 'na teista d'vde!
Eir sch'el s'tenda, eir sch'el s'scuffla,
E s'voul dar ün tshert grond tun,
Ün s'as volva e s'impaisa,
Guarda quà, che bel minchun.

I dà sül muond, a tuottavia,
Da bels utschels, che 's vouli far,
Ma cur inscuntr' ün sün ma via,
Am vegn da rier da schloppar:
Ha ha ha ha, hahahaha.

A blers la moda, la canaglia,
Fa gnir sclavs e servituors
Da sas glünas e chaprizzis,
Na be damas, eir signuors.

Els as fittan ed as glischan,
Per at attrêr admiraziun,
Eir scha'ls oters be s'impaiissan:
Uah, che schingias cha quels sun.

I dà sül muond, a tuottavia,
Da bels utschels, che 's vouli far,
Ma cur inscuntr' ün sün ma via,
Am vegn da rier da schloppar:
Ha ha ha ha, hahahaha.

Ed oters dà que, que es vaira,
Chi munaid' han in mantuns,
S'crajan richs cun lur richezzas,
Ma sun povers avaruns.
Jou'm dumond be che ch'ils serva
Dad avoir usche biers raps,
Cur chi s'mettan in viedi
Per ir inua sun its lur baps.

I dà sül muond, a tuottavia,
Da bels utschels, che 's vouli far
Ma cur inscuntr' ün sün ma via,
Am vegn da rier da schloppar
Ha ha ha ha, hahahaha.

Ün' otra razza, que es quella,
Chi be morala sa predgiar,
Ma cur chi's tratta da far vaira,
Scha que chi dischan san eir far,
Schi dvaintan pitschens ed as sgoban,
O sparischan sco squigliats;
Ma da quels disch ün proverbî:
Blera baja e pochs fats.

I dà sül muond, a tuottavia,
Da bels utschels, che 's vouli far,
Ma cur inscuntr' ün sün ma via,
Am vegn da rier da schloppar:
Ha ha ha ha, hahahaha.

Allura dà que baps e mammas,
Chi per oter ögls nun han,
Co per lur uffants e dischan
Müravagli' a que ch'els fan.

E minchün chi'ls vegn incunter,
Stuess chantar seguonda vusch,
E che 'lais que savess esser,
Seguond il cas 'na düra nusch.

I dà sül muond, a tuottavia,
Da bels utschels, che s'vouli far,
Ma cur inscuntr' ün sün ma via,
Am vegn da rier da schloppar:
Ha ha ha ha — hahahaha.

Schlarigna, Avrigl 1902.

Il sun.

In sanda saira esi sun,
Evviva l'allegria!
Meis barba Cla sun' il giun
E Peider Güz la gïa!
La clarinetta que es cler,
Suna Gion Pitschen, il chalgèr;
E fa sotar la cumpagnia
Davo si' allegra melodia!

Tiritirititi rititi rititi

Appaina s-chür cumainz' a far,
S'as vezz' in usteria
Ils prüms scudaders arrivar,
Ün sbaj' e l'oter ria!
E minchün d'els ha sgür trèt aint,
Per l'occasiun, seis bel büschmaint!
Ma sgür cha pü d'ün cour da leivra
Ha quista sair' ün po la feivra!

Tiritirititi rititi rititi

Las mattas vegnan plan a plan,
Que para d'esser moda!
Ün dschess cha tuot quist ramadam,
Ad ellas nu' las s-choda;
E süssom sala s'schaintan giò
Guardand uoss' vi e nan cul cho,
E s'impissand pü d'üna bella,
Scha ün dels mats nu' gniss per ella!

Tiritirititi rititi rititi

„Chi sa scha meis Carlin es quà?“

Disch Neisa a Chatrina.

„Jou nu'l n'he viss, jou craj da na,“

Rispuondla cun vuschina,

Büttand eir ella svelt ün sguard

In ün chantun a seis Linard,

Chi uossa vegn cun tschera frais-cha

Per ir a far la prüma trais-cha.

Tiritirititi rititi rititi

Tonin quel va sco'n disperà,

Cha Neisa vegn bod stuorna,

Ma tant pü plan va Men da Cla,

Chi va sco 'na lindorna!

Ed uoss' la trais-cha es a fin,

Ils mats tuornan tal magöl vin;

Be Nuot cun vusch sco ün landamma:

„Üna pels puobs!“ el uossa clama.

Tiritirititi rititi rititi

Quels pitschens es ün gust da vair,

Els glüschan d'allegria;

Ed ün a l'oter as ston tgnair,

Cha tuot chi guard' e ria.

Chi sota valzer, chi galop,

Chi chi nu' sa, va ün po zop,

E chi nu' sa daffatta bricha,

Fa minchatant üna cupicha.

Tiritirititi rititi rititi

E tranter ün e l'oter tur

S'as fa, sco vegl üsanza,

Conversaziun: „Jou n'he l'onur,“

S'as disch o pür: „n'he spranza“.

Quels tscherts discuors chi schi la fè

Eir cun il temp nu's müdan mê:

Ün disch: „La sala es fich ota“,

Ed üna: „Mo co bain ch'El sota!“

Tiritirititi rititi rititi

Cur ch'ün at zappa giò pels peis,
Stousch dir: que nu' fa nöglia!
Ta sort bain preferibla es,
A quella da far föglia.
Scha teis sotunz es inchantà,
Sch'in si' algrezch' el sgür darà
Ün güvel chi dad ot strasuna,
Intant cha nos Gionet intuna:
Tiritirititi rititi rititi

E tal caffè a mezza not
S'as dà gugent risatas;
Intant ch'ün pos' es il plü flot
Podair tantar las mattas!
E sch'a ta vschin' in möd galant
Il zücher sporschasch, sch'in riand
Pousch esser sgür, ch'ella rispuonda:
„Na, grazcha, jou sun dutsch' avuonda!“
Tiritirititi rititi rititi

Ed il curaschi vers daman
Quel crescha d'ur' in ura!
Pü d'ün allur' ha tut pel man
A quella ch'el adura;
La dschond: „Jou t'am da tuot meis cour,
Di be da schi scha tü'm vusch tour!“
Che gust scha la risposta sia
Tuna: „Per saimper sun la tia!“

Zernes, December 1902.

Parablas modernas.

Eir las nonas da nos temp quinteivan parablas,
Ma tuot otras co quellas dad hoz in di;
Da striuns e da strias, d'issainzas e dialas,
D'inrar s'as sentiss a discuorrer hoz pü!
E sün ma dumonda: nun es que alvaira?
Am det per rispost' üna nona her saira:

Scha suainter la moda gugent van ils grands,
Parablas modernas vouli eir pels uffants!
Sün que aint dad üsch vegnan Neis' e Chatrina:
„Oh quinta'ns parablas, oh chera nonina!“

„Id eir' üna vouta giò Sent ün magister,
Al qual la pej' ün 'leiv' augmantar,
Ma cur ch'el sentit que, dschet el da desister
D'ün simil proposit, s'mettet a cridar,
Radunet seis collegas e fet la proposta,
Cha eir in lur nom el dess la risposta:

„Nus magisters augmaints acceptar nu' podain,
Siond eschan da vegl nan pajets memma bain!“
„Oh che bella parabra“, disch Neis' a Chatrina,
„Oh chera nonetta, oh quint' amo üna!“

„Id eir' üna vouta sü S-chonf ün culuoster,
Chi var quarant' ons seis mastèr pratichet;
E cur el füt mort in lodond el ün dscheiva,
Ch'el adün' ha savü far a minchün adrett!
Sain da not, sain da di el suneiv' a drett' ura,
E mè memma tard ni memm' a bunura!

Schi perfin sülla mort s'allegreiva minchün,
Be per gnir sepulli da maister Curdin!“
Oh che bella parabra,“ disch Neis' a Chatrina,
„Oh chera nonetta, oh quint' amo üna!“

„Id eir' üna vouta ün sar ravarenda,
Chi-d-eira in gronda perplexità,
Siond eira gni moda in sa prevenda,
Cha tuot gess a predg' ed ingün stess a cha.
Ma siond ch'in baselgia la plazza mancheiva,
A nos predichant oter guer' nu' resteiva,

Co da dir: „Meis dilets, sch'ün plaschair ch'am 'lais far,
Stais be gnir a predgia ün po. pü d'inrar!“
„Oh che bella parabra,“ disch Neis' a Chatrina,
„Oh chera nonetta, oh quint' amo üna.“

„Id eir' üna vouta ün hom e 'na duonna,
Chi gettan issembel sül Grand Hotel,
E nel restaurant as postettni alla carta
Pesch e pulaster, bun vin e chaschöl,

E la tschaina finida e la nota pajada,
Davo ün momaint als inscuntri sün strada,
E saint cha l'hom disch: „Jou nu' 'vess mê pensà,
Cba in quists „Grands Hotels“ ün vivess bumarchà.“
„Oh che bella parabla,“ disch Neis' a Chatrina,
„Oh chera nonetta, oh quint' amo üna!“
„Id eir' üna vouta sül Hotel Bernina
Trais Svizzers tudais-chs vi dal magöl vin,
Ün dels taciturn ünguotta nu' dscheiva,
Be duos discuorrivan d'ün bel cuntin,
Ün eira da Berna ed ün da Glaruna,
Ed uoss' vers il terz ün s'volv' ed intuna:
„Oh di'ns, tü mezz-müt, qual es teis pajais?“
Schenà quist rispuonda: „Jou sun Zürigais!“
„Oh che bella parabla!“ disch Neis' a Chatrina,
„Oh chera nonetta, oh quint' amo üna!“
„Id eir' üna vouta duos mattas malscortas,
Chi mê nu' 'leivan far per cumond,
Be far brav baschattas e rier dals oters,
Que pü co tuot oter las plascheiva sül muond!
Ma cur il Sanct Nicolaus gnit nella contrada,
Las mett' in seis sach el e get per sa strada!“
Quà ria Chatrina e disch: „Jou guard,
Scha quist Sanct Nicolaus eira Sar Eduard?“
„Uossa vainsi avuonda“, dischan Neis' e Chatrina,
„La disch eir manzögnas, nossa bella nonina.“

Flem, Favrer 1908.

(Melodia originala.)

La schlittada.

Tuot chi saglia, tuot chi cuorra,
O sün port' o al balcon.
Da Curtins fin Rövan sura
Tuot es in agitaziun.
Alla fin ell' arrivada
La daman d'la gron schlittada;
D'sunaglieras ün sclingöz
E da giaisclas ün schloppöz;
Sün Plaz es gron parada!

Aint da Rövan in gron cuorsa
Riva Men cun seis chavagl.
Peider ha schmanchà sa buorsa,
Gion blastemma sco'n famagl.
Tuot füss quà, scha Clo' füss quia,
Ma quel spetta sün Maria!
Scha ta marus' at fa spettar,
Schi memma svelt nu' la dumandar!
Lasch' eir, cha ella spetta!

Ed uossa cha la büs-ch' es tratta
E tuot in fila s'ha miss sü
Ed alla teista eir daffatta
Ün flot furier es comparü,
Schi dals güvels ch'ün uoss' sainta,
La partenza par' ardainta.
Eir sch'ün nun va in nos pajais
A tir da quatter sco'ls Inglais,
Nun's maincha l'allegria.

Giò da Curtins in gron carriera
Ils vittürins sco tants mastrals!
Che ögls glüschains, ardita tschera,
Schlittunzs, schlittunzas e chavals!
Passats giò Sosa la punt noua,
Nos chavalgiant voul dar 'na proua
Da seis indschegn, ma dond ün sagl,
Schi til schlavazza seis muagl
Sur pösts e lattas oura.

Buns spass, umor ed allegria
E quà e la qualchi chanzun,
Cun que s'as po scurznir la via,
Poch schen' il fraid dalla stagiun.
Ed ils chavals cun la teist' ota
E cun supergia minchün trotta;
Da pü co d'ün, sch'ün es sincer,
Nu's dschessi pü ch'el 'vess da trer
La benna vi pell' eivna.

E giò Luin vegn la fermata,
La uscheditta dal vin chod,
E mincha mat cumpr' a sa matta
Las tampastinas o'l tschüvlot.

E'ls da Luin als dan chastognas,
Tranter dad els: „als magliachognas“,
Ma allura darcho hop, hop, hop, hop,
Da nouv tuot s'metta in galop
Cun güvels d'allegria.

E giò d'Ardez 'na gron maisada —
Tuot chi s'ha miss vi dal giantar,
Eir scha la schopp' es issalada,
Tuot chi las lascha bain gustar.

Ed ün discuors sco ün ravarenda
Tegna Ginuot, ed ün pretenda,
Cha sch'el savess tuot sco'l tgnair plets,
Gniss president el da Zernez
E forsa eir landamma!

Davo ün per sagls sü e giò per sala
Es la schlittada da rituorn;
L'umor per que sgür brich nu' chala,
Be nos Gionet es ün po stuorn
E disch in sia gron canara:
„O dvainta mia, Neisa chara!“
Ma sa schlittunz' al disch: „Schumar!
Da stuorn't vusch saimper maridar,
E'l di davo t'irrüglasch!“

Ed uoss' darcho vers ches' els rivan,
Tuot chi-d-es leger e cuntaint,
E dal Hotel las portas s'drivan —
Allura davo ün cuort mumaint
Mincha schlittunz cun tschera frais-cha
Cun sa schlittunza es in trais-cha,
Siond sco chi tuocha es ün bal
Della schlittada il final,
La fin d'la „Grond' Schlittada!“

(Melodia originala.)

II. Poesias d'ocasiun.

Prolog

per l'inauguraziun del nouv teater a Zernez. (Ils 18 December 1901.)

A tuots quels chi s'han prestats,
Chi cun munaida, chi cun fats,
Alla rinovaziun da quaista büna,
Giavüsch da cour sandat e fortüna.
E'l spordsch ün salüd sco ingrazchamaint,
Ch'el saja lontan o ch'el saja preschaint.

La scena vegl' ans stovet servir
Bod quarant' ans ed ün po bain dir,
Cha que cha sas assas han senti e vis,
A volair quintar tuot, a fin non as gniss,
Las uras allegras e las risatas,
Las feivras da blers eir, postüt dallas mattas.

Scha uoss' fallambr' eir' la ün po dvantada,
A nus nun's restaiva guer' otra strada,
Co fuormar üna societad per acziuns;
Hoz in di tuot chi disch: Quels affers sun buns!
E chi chi'n qualche lö nun ais acziunari,
As po bain nomnar: Ün pover tralari! ¹⁾

E per quels chi's lamaintan hoz in di,
Cha'ls buns temps vegls nun tuornan pü,
Nels quals „sainz' assicuraziuns da muaglia“
Daiva blers homens da stim' e da vaglia.
Da dalet e d'algrezcha -glüschir sto minchün,
Vzand sülla nouva tenda seis char vegl cumün. ²⁾

¹⁾ Remarchas: Per possibilitar l'acquist d'ün nouv teater gnit fuormà üna societad per acziuns, las qualas nun portan fit, ma gniran plan plan amortisadas.

²⁾ Sün la nouva tenda ais pittürà il vegl comün da Zernez, sco ch'el eira avant l'incendi del 1872.

Che dschess Gion Bischa nos famus „basdrin“,
La basdrina e Tifoni lur ami maglin,
Scha quia chi gnissan aint dad üsch là giossom
Col vegl guitader e'l „Mastral da Furom“, ³⁾
Che dschessan bain; nun crajais eir vus,
Ch'els exclamessan insembel cun nus:

„Evviv' il teater e l'arte del drama,
Chi per ots ideals nos intern inflamma,
Chi inmez allegria e leger umor
Educhescha nos anim ed adoza nos cour!“
Ed ün simil „Evviva“ d'otras generaziuns
Sarà la „dividenda“ da nossas acziuns“.

Zernez, December 1901.

Il pompier.

Recità in occasiun dellas nozzas C. B. ed A. F. a Samedan.

(Il pompier in mandura completa, armà cun sua e sgür, aintra cun grands pass
inmez sala, declamand in grand' agitaziun.)

Holà! Che dianzras aise success,
In cuorsa arriv' crajand chi'd ardess;
Scha'l fö ais ruot our' ed il privel ardaint,
Perche serran la porta e nun'm laschan gnir aint.
Per Bacco am voulna tour be in gir,
In quista maniera da'm far quà saglir!

(Requintand.)

A chasa eu staiva, bavand il caffè,
Quà sagl' aint Gion Peider e sbraja: Fö, fö!
Fa svelt, am disch' el, meis char Clerglüna
E cuorra subit vi l'hotel — vi'l Bernina!

³⁾ Gion Bischa, la basdrina e Tifoni sun persunagios our dalla farsa: Ils basdrins. Il guitader our dal guitader da Th. Körner. Il Mastral o il Landamma da Furom ais sco ils Basdrins üna farsa originala da Zernez, ma displaschaivelmaing ida persa, amenduos ouvrettas da Maschel Andrea (Güd. fed. A. Bezzola) e füttaun grazcha a lur originalitad ans alla lungia fich popularas, a che contribuit na poch l'excellentia interpretaziun datta allas rollas dals differents actuors dilettants da quel temp. Schabain tuots morts, ün discuorra amo suvenz dal furore chi fettan e pensa l'autur del prolog pü a quaistas persunas, suot las qualas as rechatta eir seis bap defunt, co a lur masceras. Ils actuors eiran sar Rud. D. Bezzola (Gion Bischa), Sar Peider Delnon (Tifoni), Giunfra Uorschla Toutsch (la Basdrina), Sar Gion Pitsch (il Guitader), Sar Curdin Clavuot (il Landamma da Furom).

Eu sü ed aint col büschmaint da pompier,
Ma duonna exclama: Oh dolor, che manster!
Ma eu cuor a vaira inua cha que füss,
Intant davo mai con la squitta ch'ün gniss,
Perche inu' ün incendi rump' our,
Accuorr' il pompier con anim e cour!

(Posa, guardand intuorn.)

La chosa però daffatt nu'm persvada,
Eu craj, ch'eu stoss esser sün bain fosa strada,
Invezzi chi'd arda am para sun quia
Inmez üna nozza, tuot plain allegria.
Ma schi — schi la fè — e vezz' eu bain cler,
Ais la süssom maisa ün bel giuven pèr!
Ha! chi 'vess mai cret ad ün tal simil cas:
Chi'm tegnan per nar e chi'm mainan pel nas?

(Riflettand.)

E pür tuot tüert Gion brich non avaiva,
Cur ch'el am fet crajer cha quia ardaiva,
Quà „duos“ bain as voutan e cur ch'ün s'ama,
Nun ais forz' il cour in fö ed in flamma.

(Mettand il man sün seis pet.)

Nel pet nun als arda quel fö plain vigur,
Quel viv desiderì, ch'ün nomna amur!
Ma da quists incendis, sco ognün bain sà,
Mai plü ils pompiers nun han els stüzzà;
Quels ün lasch' arder o prosperar,
L'intera chasa els solan s-chodar.

(Indecis.)

Che oter am reista co far bella tschera
Al gö chi m'han fat e cun bella maniera
Spordscher eir eu mia gratulaziun.
Al pèr süssom maisa, per quist' occasiun
Far vögl meis giavüschs, els lungs nun saran,
Da cour però vegnan — apprezzar als savran.

„Cha mai nun als stüzza,
Nel cuors da lur vita,

Il fö dell' amur,
Quista flamma ardit!
Cha ella sco'ls razs
Del plü cler solai
Splendura lur cours
E strendscha lur lai!“

(In partind.)

Ed al pover pompier, chi nun piglian in mal,
Scha qui' el ais gnü a far quist scandal;
Gugent darcho vers chasa el trotta,
Containt, nun aviand eir stüzzà el ünguotta.

October 1901.

Il Sanct Nielaus.*)

Recità in occasiun del bös-chin da Nadal dels infants da scoula a Zernez
ils 29 December 1902.

Buna saira alla cumpagnia,
Buna saira meis chars uffants,
Il Sanct Nielaus ais darcho quia,
Cun blers regals per pitschens e grands.
Cun tuot ma roba he fat da vaira,
Gnand sur muntogna, fadia naira!

E bain, co staina? Eschat stats scorts,
In chas' ed in scoul' e per las vias girand?
O 'vais fat be baschattas da tuot las sorts.
Invece d'imprender e da far per cumand?
Giò Ftan n'ha miss, pür 's tgnai da bun,
Tschinch puobs malscorts nel grand sachun!

E vos sar magister e quaists signuors **)
Sper bain chi'm dscharan, schi nun sun satisfats;
Dumandar vögl allura a voss genituors,
Scha'ls regals ch'eu's vögl dar sun eir meritats!
E schi füss per cas ün da tour cun mai,
Nun farai saramonas, pür dschai, pür dschai!

*) Conguala cun la chanzun del Sanct Nielaus pag. 269.

***) Manià es il cussagl da scoula.

(Davo avair distribui ils regals.)

Ma id es uoss' ura, stoss ir in avant,
La saira es già bain avanzada!
Schi adiou, ma gliuedetta e fat per cumand
In' chas' ed in scoul' e sün strada,
Cha'l Sanct Nielaus, cur ch'el tuorna darcho,
Nun as porta be perchas per as dar sül — davo!

Zernes, December 1902.

Las duos duonn' ondas.

(Recità da duos giuvnas in occasiun dellas nozzas T. C. e P. G.)

Persunas : *Duonn' onda Mengia*
Duonn' onda Dorathè.

- D. Dorathè* (entrant in sala, vers l'üschi):
Que es quà, duonn' onda Mengia,
Gni duonn' onda, gni pür aint!
- D. Mengia* (entrant): Hai! sco dit, quel ir a nozzas
Es per mai ün grond turmaint!
- D. Dor.:* Mo vu gnis gugent avuonda,
Nu spretschais ün bun baccun!
- D. Men.:* Gnis darcho cun vossas schnizchas,
Esser 'veva bain radschun,
Cha cun vu nu's po discuorrer,
Dais dal nas d'ün bel cuntin,
Na per nöglia lengia lungia
Ün as nomn' a vu giò Tschlin!
- D. Dor.:* Mo vu 'vais eir vu la vossa
Sgür plü cuorta gniane ün toc,
Tuot chi disch cha schi sto esser
Dais eir vu brav dal taloc. — —
Mo laschain uoss' las dispütas,
Giain a far noss cumplimaints
Al nouv pèr — — cha bain felicis
Diou t'ìls renda e cuntaints!
- D. Men.* (muossand sül pèr): La süssom, am para, suni.
Mo es que propi mès Padruot?
- D. Dor.:* Schi, schi, el sves ed eir ma Tina
La figliuola da mès Nuot!

(S'approzman als spus)

D. Dor. (alla spusa): Sgür ch'a mai nun am cugnuoschasch ;

Mo cambiada t'asch eir tü.
Segner! — — il plaschair da't vaira
Per bliers ans nun he pü gü.
Eu nun sa, scha tü t'algordasch
Da ti' onda Dorathè,
Schi cha't n'ha amo blier portada
Sün mès bratsch — — mo schi la fè!

D. Men. (al spus): E mès Padruot — — mo Diou perchüra

Sco cha quel es gnü ün grond!
Di'm ün po, dad Onda Mengia
Nun t'algordasch — char uffont?
Co cha'ls ons ans passan via,
Que es propi ailch sgrischus,
Mo almain, quellà es vaira,
Esch gnü our ün hom pompus!
Schi que'm para be l'otr' eivna
Cha tü gnittasch battià —
Hai — m'algord fich bain — tü eirasch
Ün poppin — zuond sbrajantà!

D. Dor.: Ed eir tü, ma chara Tina,

Cur in baselgia at portet
Al battaisem — sco poppina —
Asch brav sbrj — mès char dalet!
Güdet poch far nina-nana,
Tü nun 'laivasch rafüdar,
Tuots ils mezs fütan inütills
Per tscherchar da't taschantar.

D. Men.: Vzais, bain güst es il proverbì,

Cha'ls umans ston savair sbrir
Già da pitschens, sch'els sün terra
Vuolan propi reuschir!
Que s'as vezza darcho quia
Tar la spus' ed eir tal spus;
Ün sto dir ch'els reuschittan
Propi bain — schi, amendüs.

D. Dor.: Ed uossa fain nus noss auguris,

S'giavüschain felicità,

Saja l'amur chi hoz s'unischa
Vi' e pü tar vus da chà!

D. Men.: Perchüra' la, ella vala
Bain dapü co ün tesor — —
E nun 'ns schmancherai, nevaira,
Cur cha fais las nozzas d'or!

Zernes, September 1903.

Ils desch cumandamaints del hotelier v/o ustêr.

Recità in occasiun dellas nozzas F. B. ed A. F. a Silvaplana.

1.

Nun fabbrichar
Ne süssom ün piz,
Ne aint in üna foura,
Ne memm' in aint,
Ne memm' in oura,
Fabrigha adüna al dret lö;
E nu' smanchar la chadafö!
Dal reist sasch bain: scha la chas' ais eir tia,
Minchün dozz' il nas e sto dar la sia!

2.

Onur' a teis giast, sco a tai stess,
Ma nun smanchar, cha pü cha tü'l dast
Suot circostanzas: pü ch'el voless;
Ama eir a tai stess, sco a teis giast,
Uschigliö qualvoutas, in partind la tuorta,
Savessas gnir ün po alla cuorta!

3.

Da bun da mangiar e buna bavranda,
Que ais l'essenzial,
Ta clientela gnará vi' e pü granda
E farà sainza fal
La meldra „reclame“ cha tü't poust giavüschar,
Da möd cha otra nun avrast pü da far:
Pro'l giast per arrivar al cour
La via della gula l'ustêr sto tour!

4.

Sajast la pulitezz' in persuna,
Bunas manieras,
Serviziaivel,
Que ch'ün s'dumanda d'ün bun ustèr:
Amiaivel,
E — „savoir faire“!
Cha daffat cur our porta hast miss ün utschè,
El stopcha dozzar davant tai il chapè!

5.

Nun perder mai teis bun umor,
Sco cha'l muond ais,
Ün sto t'il tour!
E blerä narramainta va per la via
Eir tanter l'uscheditta: Gran signuria!

6.

Ta muaglia non surchargiar,
Ta muaglia non bastunar!
L'istess vala eir per la servitüd,
Opür avrast üna nosch' agüd!
E dà'ls eir avuonda da mangiar,
Scha tü voust gliend in uorden in teis affar.

7.

Onura la ledscha ed ils advocats,
Per ir intuorn las ünas,
Ils oters sun fats,
Ed al di d'hoz ais que il plü scort,
Collas ünas o cols oters
Dad ir bain d'accord!

8.

Nun involar!
Ais l'ottavel cumandamaint,
Per il qual eir l'ustèr
Füt saimper tut aint.
El ais bel e bun,
Ma in servind,
Nun smanchar neir tü,
Da far teis quint!

9.

Nun mazzar,
Disch ün' otra ledscha divina,
Va eir cun quella saimper perüna!
Be da que quia ün' excepziun
Per ils ustêrs, con buna radschun:
Las „muos-chas“ volais ch'ün nun las coppa
„Avant“ co chi giajan aint i' la schoppa!

10.

Nun avair cuaida da l'hotel da teis prossim,
Nun avair cuaida da seis cuschinunz,
Ne da seis giasts, ne da sa cuschina,
Ne da seis fuonds, ne da sa cantina,
Minchün ha da rumper si' egna nusch,
Tant l'ustêr della „Staila“, sco quel della „Crusch“.

October 1906.

Il „chef.“

(Recità in occasiun dellas nozzas B. C. e G. J. a Zernez.)

Il cuschinunz del hotel, aviand fini sa lavur in cuschina, as permetta, sco bun contschaint dell' intera cumpagnia da nozzaduors, schabain be in sia solita mandura da „chef“, da gnir a far seis „auguris als spus.

Eu sper, cha'l giantar as haja gustà,
Am ha dat propi granda fadia,
E scha ün trat o l'oter nun füss gratià,
Schi la cuolpa sgür brich nun ais mia,
Els san, cha per esser ün bun cuschinunz,
Voule experienza e voule blers duns!

Meis dovair vairamaing uossa füss accumpi,
Davo del „chef“ üngün nun dumanda,
Ma scha'l diavel am tainta: He sto gnir sü,
Da'ls vaira, mia cuaid' eira granda,
A quists duos spusins ed als giavüschar
Amo alch da bun davo il bun giantar.

E chi sà, am dschaiv' allur' a mai stess,
Scha quista giuvna massera
Qualche bun cussagl dovrar nun savess
Avant co partir per la guerra,
Ün bun principi, disch ün proverbial da vaglia,
Ais tant co mez guadagnà la battaglia.

Üna giuvna muglier fa suvenz quel fal,
A radschun nun dà la plü letta,
Ed ella cumainza cun adüsar mal
A seis hom e marit — la povretta —
E davo cuort temp ha 'll' ün marmuogn suot seis tet,
Al qual plü ünguotta nun ais fat inandret.

Per exaimpel star sü la daman memma bod,
O dafatta spargnar colla laina,
O servir il gianzar intant ch'el ais chod,
A felicitad que nun maina,
Ta fortüna invece sarà sgüra fatta,
Scha teis hom al principi la teist' ün po s'sgratta.

L'indumengia fast il caffè per tuot l'eivna,
Sco chi faiva mia duonn' anda da Schiers,
Ed imincha di sco plü bod far solaivan,
Stoust metter ün brav chaz d'ova tiers,
E sch'el at voul bain, vzarast ch'el loda
Eir quist bun, bun gustin — dad ova choda!

Üna schoppa difficil nun ais que d'la far,
Eir quà, que ais cler, voul que — ova —
E tuot que chi per oter nun's po plü dovrar,
Per far schopp' ais fich buna roba!
Be nun smancher: Plü ch'ell' ais insalada
E plü ch'el s'impaisa, l'ais inamurada!

Dallas otras spezias ed ingrediants
Postüt ün' ha ün grand bun aroma,
In sauces e mösas e cremas e plains,
In qualunque trat insomma,
Mett' aint pür brav — ma chara matta —
Da quella rinomnada „nusch mus-chatta.“

Sün ün oter però t'stossi render attenta,
Il qual plü ch'ün mangia fa baiver,
Que ais üna spezia dalla pulenta,
Prievlus' e perfida: Il paiver!
El ais cognuschü pervia ch'el pizcha,
Ma savais ch'el sdaisda eir la malizcha?

(Discuorrind sco sch'el vuess cha'l spus nun sentiss.)
Ed uoss' cha creschüda ais ta sapienza,
Meis buns cussagls per tai stost tgnair,
Tuot quist t'haja dit be in confidenza,
Teis hom dall' istorgia nun ha da savair,
Uschigliö am pudess el, ma chera Barbluotta,
Am far mangiar sü üna „schoppa da giuotta.“

October 1906.

Als spus.

Als spus felices	Il san güdizi
Vögl gratular,	Lur cumpass sarà,
Ün bun viadi	Ün bun servezzan
Als giavüschar.	El 'ls renderà.
Cha lur barchetta	Cha l'amur splendura
T'ils porta bain,	Da vair sulai,
Cun ora buna	Ch'ella vi' e pü strendscha
E tschèl serain.	Eir quaista lai.
Il vent chi boffa	Quist as giavüscha
Lur vel scuffland	Ün cour benign,
Saja bun curaschi	Quist as giavüscha
Ed umor riand.	Hoz vos cusdrin.

October 1906.

Chan barbin o chan barbet.

(Dialect da Zernez.)

Recità in occasiun della radunanza dell' Unium dels Grischs a Samedan
ils 18 December 1906.

Cha pitschnas causas pon avair consequenzas
Ch'ün mè nu' vess cret, es ün fat stabili,
E pü bod o pü tard as fa l'experiencia,
Cha la meldr' amicizia va in muschna ün di
E crouda issembel sco 'na buot sainza tschierchel,
Per üna pitschnezza chi nun ha fuond ne vierchel.
Sar Göri, ün hom del reist rispettabel,
Chi feiv' ün po la vita da mich' e lat,
Ma da far tüert a qualchün nun füss stat capabel,
Aveiv' ün grond debel probabel innat,
Ch'el gniva our se sco'n liun in sa chabgia,
Cur al gniva las vainchiquatter d'la rabgia.

Sa duonna, duonna Neisa, eir' in seis gener
Üna brava massera, schi las bunas qualitats
Tschert nu' la mancheivan — ma nos bun Segner,
— — Na cha 'less forza criticher seis fats — —
L'aveiva dotada cun üna brava purziun
Da quel tschert spiert da contradicziun.

Lur vita fin acquaia eira stata paschaivla
E lur armonia sco ch'ün po giavüschèr:
„Tenor circostanzas“ e fin uoss' la part fleivla
'veiv' adüna la cuort' al dret lö savü trèr,
E jou nomn que armonia cur cha umans
Issembel san viver sainza gnir als mans.

Ma ün di ün ami chi al eister steiva,
Da'ls far üna surprais' al gnit l'impissamaint
E saviond cha sár Göri dincuort pers aveiva
Seis chan tras la mort, al gnit indimaint
Da'ls trametter cun saiüds da terra lontana
Ün bel chan cun pail ritschà sco lana.

Gronda füt la surpraisa cur cha'l chan arrivet,
Guardar e glischar nu'l podai vni avuonda;
Sar Göri inchantà disch: „Che bel chan barbet!“
„Chan barbin, vusch bain dir?“ duonna Neisa rispuonda.
„Chan barbet n'heja dit, tü magister dal trenta,
Da que nun t'inclejasch tü üna pulenta!“

„Chan barbin, sar professor!“ la duonna ripetta —
„Chan barbet, teista quadra —“ replicha seis hom,
Chan barbin — chan barbet — tü schumar — tü tschuetta —
Ün pled tir' a l'oter — — patipim — patipom —
E sco ch'in cas similis que va il pü probabel,
Fütta schlops e schleppas il final inevitabel.

E que get usche bain cha daffatta nos chan
— — Eir als chans il diavel ils tainta! —
S'intermetta eir el, ma que'l va mal a man,
'na pajeda bain datt' il taschainta,
Usche bain ch'avant co ch'ün s'vess inacort,
El stenda la chamma — e reista mort.

Sün que la battosta bainbod füt finida,
Be il chan que es tschert in nan nu' tuornet,
Ma pazienza — la pasch füt darcho stabilida
E da nu's dispitar pü ün s'impromettet;
E poch temp davo s'sainta — que nu' para bod vaira —
Cher Göri — chera Neisa — d'la daman alla saira.

Intant passet l'on, que gieiv' a müravaglia,
Cur ün di in discuorrind nos sar Göri dschet:
„T'algordasch amo vi da nossa battaglia
Da l'on passà per via da quel chan barbet?“
„Chan barbin“, disch sa duonna, „jou 'veiva raschun,
„Chan barbet!“ el rispuonda, „jou nu' sun ün minchun!“

Ed in duos e duos quatter la veglia chanzunetta
Es darcho intunada, adiou soncha pasch;
— Magister — professor — schumar — tschuetta —
„Che asch dit?“ Que es vaira! „— Tü tascha!“ Jou nu' tasch!
E d'ün pled a l'oter vegni ni als galops,
Darcho tallas schleppas e darcho tals schlops.

Ed i'minch' on l'istorgi' as reprodüa
Ed i'minch' on la pasch s'as fa darcho,
Ogni chos' il temp a buna fin condüa!
— Ma üna dumondetta as stoss be far amo:
„Pervia d'ün chan barbin o chan barbet — scha 'lais,
Chi sa bain quantas voutas, vus svess nu's dispitais?“

Flem, December 1906.

Nel album da C. B.

Il muond ais ün spejel,
Nel qual scha tü guardast:
„Cun tschera riainta,
Legr' e cuntainta —
O cun seria vista,
Malfidainta e trista —
— L'istessa fatscha
Riflett' inavò!“

